

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Mfv.II.10.129/2024/6.

A tanács tagjai: Dr. Hajdu Edit a tanács elnöke
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró
Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró
Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró
Dr. Osztovits András bíró

A felperes: felperes
cím1

A felperes képviselője:
Dr. Marsi Edit ügyvéd /Dr. Marsi Edit Ügyvédi Iroda/
cím2.

Az alperes: alperes
cím3

Az alperes képviselője:
Dr. Tarr-Ortó Dalma kamarai jogtanácsos

A per tárgya: munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Mf.I.50.031/2024/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Debreceni Törvényszék 9.M.70.139/2023/18.

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Ítéltábla Mf.I.50.031/2024/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Debreceni Törvényszék 9.M.70.139/2023/18. számú ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek – 15 nap alatt – 987.600 (kilencszáznolcvanhétezer-hatszáz) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest 592.560 (ötszázkilencvenkétezer-ötszázhatvan) elsőfokú, 790.080 (hétszázkilencvenezer-nyolcvan) forint másodfokú és 987.600 (kilencszáznolcvanhétezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték állam javára, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára az esedékesség napjáig történő megfizetésére. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen további felülvizsgálati eljárásnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 1978. szeptember 1-től állt az alperes, illetve jogelődje alkalmazásában. Eleinte mérnökségvezető-helyettes, főművezető és művezető, majd 2016-tól az alperes helység1 mérnökségén mérnökségvezető munkakörben dolgozott.

[2] Az alperesnél a 2022 szeptemberében hatályban lévő, az „Úton kívüli területek rendezése, meglévő parkolók megszüntetése” elnevezésű szám1 számú Technológiai utasítás (továbbiakban: Technológiai utasítás) szerint rézsú-károsodás (amilyen például a kimosódás) esetén a rézsú helyreállításához felhasználható anyagok a táblagarnitúra; földhumusz; mart aszfalt; geotextília; térrács; geocella és egyéb geoműanyagok; valamint cserje, fa, fűmag voltak. Az alperesnél szám2 szám alatt Környezetvédelmi Szabályzat, valamint Etikai Kódex is volt. Eszerint az alperes tulajdonában álló eszközöket a munkavállalók megfelelő gondossággal és felelősséggel hatékonyan kötelesek használni, a társaság tulajdona – külön engedély nélkül – csak saját tevékenysége keretein belül használhatók, magáncélra nem.

Minden vagyontárgyat, információt és tudást a munkavállalótól elvárható gondossággal kell kezelni és használni, a munkagépek magáncélú használatát az alperes nem támogatja.

[3] 2022. szeptember 28-án egy mindenki által „ismeretlen” személy telefonon bejelentést tett a felperes felettesénél, a megyei igazgatónál közölve, hogy fénykép és videófelvétellel rendelkezik a veszélyes anyagnak minősített kéménytégla szeptember 13-ai szabálytalannak tekintett beépítéséről egy rézsű-kimosódásnál. A bejelentés tevő azt is közölte, hogy amennyiben az alperes nem távolítja el ezen anyagot a földből, a médiához fordul. személy1 és személy2 osztályvezető ezt követően a helyszínre mentek, ahol észlelték a 2022. szeptember 13-ai munkálatok eredményét, majd elrendelték a kéménytégla rézsűből való eltávolítását és a kimosódás kizárólag földdel való megszüntetését, amelyre 2022 szeptember végén, október elején került sor.

[4] Minderre figyelemmel az alperes 2022. október 4-én „szabálytalanság és kötelezettségszegés kivizsgálása” tárgyú belső vizsgálatot tartott, amelynek keretében meghallgatta az érintett munkavállalókat, így a felperest is, akit a meghallgatás időpontjáról telefonon értesítettek azzal, hogy jogi képviselőt is igénybe vehet.

[5] A 2022. október 4-én teljes körűen tudomásra jutott információk alapján az alperes a felperes munkaviszonyát 2022. október 7-én kelt és a felperessel október 17-én közölt azonnali hatályú felmondással szüntette meg. Ennek indokolása szerint a helység1 mérnökség munkatársai 2022. szeptember 13-án és 20-án a szám3 számú összekötő úton helység2 település határában a közút alatti áteresz környezetében történt rézsű-kimosódás miatt helyreállítási munkát végeztek, amely során a szám4 rendszámú tehergépjárművel bontott kéménytéglákat helyeztek el a kimosódott üregben, melyet földdel takartak el. A munkáltató szeptember 28-án bejelentést kapott egy magát megnevezni nem kívánó személytől azzal, hogy videó és fényképfelvételek állnak rendelkezésére a bontott téglá felhasználásáról, és ezzel kapcsolatosan az ott végzett munka szabálytalanságát feltételezve kérte a szükséges intézkedések megtételét. A bejelentés nyomán a szabálytalannak vélelmezett bontott téglával összefüggésben végzett munkával kapcsolatosan az alperes képviselői megvizsgálták a rendelkezésre álló adatokat, dokumentumokat, valamint meghallgatták az érintett és az esettel kapcsolatban érdemben nyilatkozattételre képes munkavállalókat. Ennek alapján megállapítható volt, hogy a felperes a helyreállítási munka megkezdését megelőzően utasította személy3t, hogy munkaidőben a jelzett gépjárművel menjen a lakcímére, és onnan pakolja fel a felperes tulajdonát képező, a korábbi, otthonát érintő munkálatok során keletkezett kéménybontásból származó anyagot, és szállítsa a rézsű-kimosódás helyszínére beépítés céljából. személy3 az egyik munkatársával a felperestől kapott utasítás szerint megjelent a felperesnél, felpakolták a bontott téglákat, és a kimosódás helyszínére szállították. A saját tulajdonú bontott téglával való helyreállításhoz, illetve az alperes erőforrásainak ilyen módon magáncélra történő felhasználásához a felperes előzetes engedélyt nem kért, azt feletteseinek nem jelezte. Magatartásával a munkaviszonyából származó lényeges kötelezettségét szándékosan jelentős mértékben megszegte, nem tartotta be a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Htv.) 31. §-át, a szám1 számú Technológiai Utasítás V.1. pont és VI.3. pontját, az Etikai Kódex IV.12. pontját, ráadásul a névtelen bejelentő lehet egy alperestől független személy is, vagyis a felperes kötelezettségszegő magatartása és az utasítása miatt szabálytalanul elvégzett helyreállítási munka alkalmas volt arra is, hogy a munkáltató jóhírnevét a közlekedők és az úthasználók körében csorbítsa, illetve a bejelentő által a szélesebb nyilvánossághoz elérjen. Ezzel pedig a felperes megszegte az Etikai Kódex IV.4.-5. pontjait. Súlyosító körülményként értékelte az alperes, hogy évek óta országos kampányban vesz részt az illegális hulladéklerakás megelőzése és felszámolása érdekében, erre jelentős anyagi és nem anyagi erőforrásokat áldoz. Emellett a munkáltatót anyagi kár is érte, hiszen a felperes jogellenesen használta az

erőforrásokat, illetve a szabálytalanul elvégzett helyreállítási munkát – a bontott téglá eltávolítása miatt – újra el kellett végeznie az alperesnek.

[6] Az alperes a szintén 2022. október 7-én kelt szám5 számú határozatával megállapította, hogy a felperes 2022. szeptember 13-án a munkaviszonyból származó kötelezettsége megszegésével szándékosan kárt okozott a munkáltatónak 580.673 forint összegben, amely megtérítésére köteles.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[7] A felperes keresetében az azonnali hatályú felmondás jogellenességére tekintettel 9.876.000 forint végkielégítés, annak kamata és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[8] Álláspontja szerint az azonnali hatályú felmondás elsődlegesen azért jogellenes, mert az alperes megszegte a Kollektív Szerződés 5.8a. pontját, mivel írásban nem, csak telefonon értesítette a meghallgatásról, és nem tájékoztatta őt jogi képviselő igénybevételének lehetőségéről. A meghallgatás körülményei nem voltak megfelelőek.

[9] A perbeli esetben a felperes vitathatatlanul hibázott, ez az egyszeri alkalom azonban nem vezethet ahhoz, hogy igen hosszú ideje fennálló munkaviszonyát az alperes azonnali hatályú felmondással szüntesse meg. Alperesi erőforrások magáncélú használata nem történt, a munkaköri kötelezettségeinek haladéktalanul és maradéktalanul eleget téve döntött úgy a kialakult veszélyhelyzet miatt, hogy építési - bontási törmeléket alkalmaz. Emellett vitatta az ismeretlen bejelentés tényét is, továbbá joggal való visszaélést állított.

[10] Az alperes ellenkérelmében a kereste elutasítását és a felperes perköltségen való marasztalását kérte. Az alperes hiánytalanul biztosította a munkavégzéshez szükséges feltételeket. A felperes egyoldalúan nem volt jogosult felülbírálni a technológiai utasítást, amennyiben attól el akart térni, az Mt. 6. § értelmében tájékoztatnia kellett volna a feletteseket.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélet

[11] A Debreceni Törvényszék 9.M.70.139/2023/18. számú ítéletével az azonnali hatályú felmondás jogellenességére figyelemmel kötelezte az alperest 9.876.000 forint végkielégítés és annak kamata, valamint perköltség megfizetésére.

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 78. § (1) bekezdés a) pontjára, az Mt. 7. § (3) bekezdésére és 64. § (2) bekezdésében foglaltakra.

[13] Az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak sem a Kollektív Szerződés hivatkozott rendelkezéseinek, sem a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) általános konferenciájának megállapításait a jogviszony megszüntetés jogellenességét illetően.

[14] Az intézkedés indokolás szerinti minősítése nem köti a bíróságot, a jogszerűség vizsgálata arra terjed ki, hogy a munkáltató döntésében felhozott magatartás megfelel-e a törvény rendelkezésének. Miután a három feltétel konjunktív, csak azok együttes fennállása

esetén lehet az azonnali hatályú felmondást arányban állónak tekinteni a kötelezettségszegés súlyával. Aránytalanság állapítható meg akkor, ha valamelyik tényállási elem hiányzik.

[15] Az Mt. 52. § (1) bekezdés c) és d) pontja értelmében a munkavállaló köteles munkáját az általában elvárható szakértelemmel és gondossággal, a munkájára vonatkozó szabályok, előírások, utasítások és szokások szerint végezni, emellett a munkakör ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő magatartást tanúsítani.

[16] A felperesnek a munkaköréből és beosztásából adódóan tisztában kellett lennie a munkavégzésre irányadó alapvető szabályokkal, így azzal is, hogy a neki feleslegessé vált, saját tulajdonú kéménytéglat – ami már önmagában az attól való megválás szándéka miatt is hulladék a környezetvédelmi szabályzat IX.2. pontja és a Htv. 2. § (1) bekezdés 23. pontja szerint – a Technológiai utasítás VI.3. pontja értelmében nem lehet a rézsűbe építeni figyelemmel arra is, hogy felettesei előtt az utasítástól eltérő gyakorlat nem volt ismert. Az utasítás kiadásakor tehát a minimális gondosság és körültekintés tanúsítása esetén a felperesnek fel kellett volna ismernie magatartása szabálytalan voltát, ennek elmulasztása így súlyos gondatlansággal elkövetett kötelezettségszegésnek minősül.

[17] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy általános követelmény, miszerint az azonnali hatályú felmondás gyakorlására csak olyan kivételes esetekben kerülhet sor, amelyeknél nem várható el a jogosulttól, hogy a felmondási időre nézve még fenntartsa a munkaviszonyát a másik félnek. A perben egyértelműen megdőlt az az alperesi elgondolás, miszerint a felperes a rézsű beépítéssel kívánt „megszabadulni” a bontott kéménytéglatjától. tanúl tanú ugyanis félreérthetetlenül adta elő, hogy a felperes az elszállítással kapcsolatban mindent egyeztetett vele már 2022. szeptember 13-a előtt, ráadásul mindez a felperesnek nem járt volna költséggel. Felperes szándéka nem a hulladék országos közút területén történő elrejtése volt figyelemmel arra is, hogy nem adott olyan utasítást, miszerint a téglát úgy dolgozzák be, hogy az ne látszódjon.

[18] Ebből viszont nemcsak az alperes által állított felperesi „szándék” hiánya, hanem az is okszerűen következik, hogy a kéménytégla 2022. szeptember 13-ai felhasználása és annak érdekében az alperesi erőforrások igénybevétele nem magáncélú volt. A felperes által aznap reggel kiadott utasítás célja valóban az alperes érdekében álló mielőbbi kárelhárítás volt, még ha annak során a felperes a minimálisan elvárható körültekintést el is mulasztotta.

[19] A döntés meghozatalakor annak szükségességével és indokoltságával egyetértettek a jelenlévők is, hiszen személy³ szerint „úgy gondoltuk, hogy (a rendelkezésre álló porszerű földnél) valami keményebb anyag kellene”. Szeptember 13-án a szóban lévő munkálatnál mindvégig a helyszínen voltak művezetőként személy⁴ és személy⁵, de egyikük sem kifogásolta a végzett munkafolyamatot.

[20] „Ismeretlen” személy által „készített” fénykép és videófelvétel a perben érintettek közül senki által nem volt ismert, így azok léte, illetve a nyilvánosság számára elérhetővé tétele erősen megkérdőjelezhető, míg az átlagos hétköznapi közúthasználók körében nem a földdel kevert téglarézsű beépítése, hanem az esetleges késedelmes intézkedés miatti útbeszakadás lenne alkalmas a munkáltató jóhírnevének csorbítására.

[21] Felperesi magáncél hiányában az alperest az erőforrásai használata miatt nem érhetette kár, a helyreállítási munkák újbóli elvégzésének szükségességére és indokoltságára pedig jelen perben nem merült fel adat.

[22] A felperes 2022. szeptember 13-án hibázott, mert kellő körültekintés és átgondoltság nélkül rossz döntést hozott, ezzel pedig kötelezettségszegést követett el. Ezen hiba súlya, mértéke azonban nem áll összhangban az alkalmazott jogkövetkezménnyel, a 44 évig kifogástalan munkát végző felperessel szemben alkalmazott azonnali hatályú felmondás rendkívüli mértékben aránytalan, azaz jogellenes. Az Mt. 82. § (3) bekezdés a) pontja

értelmében pedig a munkavállaló jogosult a végkielégítés összegére, ha munkaviszonya jogellenesen nem felmondással szűnt meg.

[23] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helybenhagyta, és az alperest perköltség és illeték viselésére kötelezte.

[24] A felperes általa is elismerten helytelen megoldást választott, amikor döntést hozott a hulladéknak minősülő bontott téglák perbeli jogszabályba ütköző módon történő újrahasznosításáról, ami lényeges kötelezettségszegésnek minősült a részéről az elsőfokú ítélet felek egyike által sem vitatott megállapítása szerint.

[25] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a feltárt bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésén alapul, és az abból levont jogi álláspont is helyes. Megalapozottan került megállapításra a tényállás részeként az, hogy a felperes az alperes érdekében a közút biztonságát fenyegető veszély elhárítása céljából építtette be a bontott téglát a rézsűbe, nem pedig azért, hogy a feleslegessé váló hulladéktól megszabaduljon. A másodfokú bíróság kiemelte tanú1 tanúvallomását, amelyből kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a felperes a bontott téglák elszállítására neki költséget nem jelentő megoldást talált, erről a megállapodás közöttük 2022 július végén augusztus elején megtörtént.

[26] Alapítván hivatkozott az alperes fellebbezésében arra, hogy a helységi mérnökség mosdójának felújításakor keletkezett építési - bontási hulladék rendelkezésre állt a kárelhárítás időpontjában a mérnökség telephelyén, mert a 2022 márciusáig az alperes alkalmazásában állt tanú2 tanú vallotta, hogy ezt a törmelékot korábban felhasználták már egy kimosódás elhárítása érdekében.

[27] A bontott téglák alperes érdekében történő újrahasznosítása kizárja az alperes erőforrásainak magáncélú igénybevételét, márpedig a felperes a munkáltató érdekében a közutakat fenyegető veszély elhárítása céljából cselekedett. Semmiképpen nem tekinthető jelentős mértékűnek a kötelezettségszegése.

[28] Az alperes fellebbezésében hivatkozott a KSZ 4.3.g. pontjára, amely szerint az azonnali hatályú felmondás tekintetében munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségszegésnek minősül a munkáltatónak szándékos vagy súlyos gondatlanságból történő károkozás is. Ez a hivatkozás nem alkalmas a fellebbezés megalapozására, hiszen a KSZ a károkozás esetén minősíti lényegesnek a kötelezettségszegést, amelytől elkülönülő konjunktív feltétel annak jelentős mértéke. E két követelményt nem lehet „egybeemenni”, és a károkozás tényéből ab ovo nem következik, hogy a kötelezettségszegés mértékét jelentősnek kell tekinteni.

[29] A felperes kezdetben tagadta, hogy az alperest kár érte, utóbb maga is úgy nyilatkozott, hogy annak összege alaptalan.

[30] Lényeges szempont, hogy a kötelezettségszegés milyen hatással volt a munkáltató alperes működésére, gazdálkodására. Az interneten is elérhető nyilvános cégbéjegyzések alapján az 5000 fő feletti alkalmazottat foglalkoztató alperes jegyzett tőkéje meghaladja a 10 milliárd forintot, az adózott eredménye 2023. évben 4 és 10 milliárd forint között volt. Ezen számokhoz képest a felperes által okozott kár elenyésző mértékű, hiszen ha a kárt az alperes által közölt teljes összegben is vesszük alapul, annak legfeljebb néhány százszázaléka a rézsű hulladékmentesítésének a költsége.

[31] Az okozott kár nagysága miatt tehát nem tekinthető jelentős súlyúnak a felperes kötelezettségszegése. A jelentős mértékűt a további körülmények sem alapozzák meg: a kötelezettségszegés nem volt szándékos; arra az alperes érdekében, az őt fenyegető veszély elhárítása céljából azért került sor, hogy ezzel egy nagyobb kártól - közút beszakadásától - megkímélje a munkáltatóját, a hulladék meg nem engedett módon történő újrahasznosítása

nem a felperes érdekét szolgálta; valamint az alperes erőforrásainak magáncélú igénybevétele nem történt meg.

[32] A jóhírnév sérelmével összefüggésben a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a személyiségi jogsérelem szempontjából elsődlegesen nem annak van jelentősége, miszerint a hulladék beépítését ténylegesen ki látta, arról készült-e felvétel, és azt nyilvánosságra hozták-e, hanem annak, hogy az adott magatartás objektíve alkalmas-e az alperes jóhírnevének csorbítására, amely adott esetben megállapítható. Annak megítélése során azonban, hogy ez a magatartás egyben jelentős mértékű kötelezettségszegésnek minősül-e, nem lehet eltekinteni az alperes oldalán véglegesen bekövetkezett immateriális hátrány vizsgálatától, így attól sem, hogy harmadik személyek észlelték-e a hulladék illegális felhasználását, az arról készült felvétel nyilvánosságra került-e, ezáltal sérült-e az alperese megítélése. Ez utóbbiakat az alperes nem bizonyította, de még csak nem is állította, ezért ebből az okból a kötelezettségszegést nem lehet jelentős mértékűnek tekinteni.

[33] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság érveit azzal összefüggésben, hogy a jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége a felperes által alkalmazott megoldás szakszerűségének, mivel ez egy műszaki szakkérdés, amivel szemben jelen perben annak volt jelentősége, történt-e szándékos vagy súlyosan gondatlan kötelezettségszegés, és az milyen mértékű volt.

[34] Minderre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta az általa tett kiegészítésekkel együtt.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes felülvizsgálati ellenkérelme

[35] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte perköltségben való marasztalásával.

[36] Az alperes jogszabálysértésként az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontját, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdése, 237. § (1) (2) bekezdése, 276. § (2) bekezdése, 279. § (1) bekezdése, 342. § (1) bekezdése, 346. § (4) (5) bekezdése, 369. § (3) bekezdés a)-c) pontja, 370. § (1)-(4) bekezdése, 371. § (1) bekezdés a) d) pontjai megsértését panaszolta.

[37] Az alperes az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjára utalva tényként rögzíthetőnek tartotta, hogy a felperes munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét legalább súlyos gondatlansággal megszegte. Alperes álláspontja szerint azonban a kötelezettségszegés szándékos volt, de gondatlanság esetén is jelentős mértékű. A másodfokú bíróság a felek tényállításait, a perben tanúsított magatartását, a bizonyítékokat és a per egyéb adatait kirívóan okszerűtlenül, a logika szabályaival ellentétesen mérlegelte, és megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdését, valamint az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontját.

[38] Alperes érvelése szerint a felperes a mérnökségen rendelkezésre álló anyagokkal a veszélyhelyzetet el tudta volna hárítani. Nem volt szükséges a kéménytégglák beépítése, ezt a felperesnek beosztására, szakismeretére, tudására, szakmai tapasztalatára figyelemmel ismernie kellett. Felperesnek azt is tudnia kellett, hogy magatartása a hulladéktörvény rendelkezéseibe ütközik.

[39] Életszerűtlen, hogy a több évtizede dolgozó mérnökségvezető felperesnek nem jutott eszébe más mérnökségek megkeresése vagy az, hogy feletteseihez forduljon. Példátlan ahogy a felperes a Htv. rendelkezéseit és az alperes szabályzatait önkényesen figyelmen kívül

hagyta. Felperes nem hivatkozhat arra, hogy a közérdeket tartotta szem előtt, mert a hulladék perbeli módon történő elhelyezése sem a közérdeket, sem az alperes érdekeit nem szolgálta.

[40] A felperesnek – ahogy arra az első- és másodfokú bíróság is rámutatott – végzettségére, beosztására, munkakörére, szakmai tapasztalatára tekintettel tisztában kellett lennie az elvárásokkal. Ellentmondásosan nyilatkozott a felperes arról, hogy a helyreállításhoz szükséges anyagok rendelkezésre álltak-e a mérnökségen, illetve mi volt az az építőanyag, ami nem volt, de szükséges lett volna a helyreállítás elvégzéséhez.

[41] A bizonyítékok alapján okszerűen és logikusan kizárólag az a következtetés vonható le, hogy a felperes a hulladékának elhelyezésekor a munkavégzésére vonatkozó szabályokat, szabályzatokat, a hulladék jogellenes elhelyezését tiltó előírásokat szándékosan szegte meg, a hulladéktól való megszabadulás szándékával helyeztette el kéménytéglaíát a rézsűben. A bíróságok ezzel ellentétes döntésük meghozatalakor megsértették a Pp. 279. § (1) bekezdését, valamint az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontját. A másodfokú bíróság indokolása hiányos, ezáltal megsértette a Pp. 346. § (4) (5) bekezdését.

[42] Nem volt vitás a felek között, hogy a felperes hetekig tárolta kéménytéglaíát, ezt a körülményt nem is kellett volna vizsgálnia a másodfokú bíróságnak. A felek nyilatkozatához ugyanis kötve volt, ezért megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdésében, illetve 370. § (1) bekezdésében foglaltakat. Felperes nem adta magyarázatát annak, hogy ha lehetősége volt a kéménytéglaíát ingyenes elszállítására, akkor azokat miért tárolta hetekig az ingatlanán. A felperes tehát munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan, jelentős mértékben megszegte, az azonnali hatályú felmondás okszerű volt, ezért a jogerős ítélet sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését és az Mt. 78. § (2) bekezdés a) pontját.

[43] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes magáncélra vette igénybe alperes erőforrásait, megsértve ezzel az Etikai Kódex IV.12. alpontját. A bíróságok döntésük meghozatalakor pedig tévesen alkalmazták a Pp. 279. § (1) bekezdését és az Mt. 78. § (2) bekezdés a) pontját. Az alperes felülvizsgálati kérelmében felhívta a Kúria Mfv.10.193/2019/6. számú precedens határozatát, amely alapján hasonló tényállás mellett eltérő döntés született. Következetes az ítélkezési gyakorlat abban is, hogy ha az adott minősített kötelezettségzegés és vétkesség bizonyított, nem lehet a korábban kifogástalan munkavállalói magatartásnak egymagában jogellenességet kizáró jelentőséget tulajdonítani (Mfv.10.994/1996/6., BH2006/62.).

[44] A károkozással összefüggésben az alperes arra hivatkozott, hogy sérült a Pp. 370. § (1) (2)-(4) bekezdése, valamint a 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjai. A felperes sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során nem vitatta a károkozás tényét, és a károkozás kapcsán a felmondás okszerűségét.

[45] A felperes sem keresetében, sem az elsőfokú eljárás során, sem fellebbezési ellenkérelmében, de a másodfokú eljárás során sem hivatkozott arra, hogy kötelezettségzegése a kár nagysága miatt ne lenne jelentős súlyú. Az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezéssel nem támadta, fellebbezési ellenkérelmében a károkozás kapcsán csak az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat ismételte meg, nevezetesen, hogy az alperes a hulladék elszállításának szükségességét, a költségek felmerülésének indokoltságát nem igazolta. A másodfokú bíróság a felek tényelődásain túlterjeszkedett, megsértve ezzel a Pp. 2. § (2) bekezdését, illetve 370. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörét. A másodfokú bíróság ugyanis nem fogalmazhat meg olyan érvelési szempontot, amely egyik fél előadásában sem szerepel. A másodfokú bíróság a hulladék eltávolításával és a rézsű helyreállításával összefüggő költségekkel kapcsolatosan az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő következtetésre jutott. Ítélete [59] pontja szerint tény, hogy a hulladéknak minősülő bontott téglá újrahazsnosítására jogszabálysértő módon került sor, és nem vitatható az sem, hogy a rézsű megbontása a hulladék kiszedése és elszállítása, a rézsű visszaépítése és a hulladék

pótlása más anyaggal költséggel járt. Megállapította továbbá, hogy az alperes a teljes kár összegét 580.000 forintban határozta meg. A másodfokú bíróság az általa levont eltérő jogi álláspont (károkozás megállapítása) alapján ugyanakkor szükségesnek tartotta annak vizsgálatát, hogy a kötelezettségszegés milyen hatással volt a munkáltató működésére.

[46] A másodfokú bíróság azonban nem hívta fel az alperes figyelmét arra, hogy ezen körülménynek milyen jelentőséget tulajdonít. Elmulasztotta a Pp. 369. § (4) bekezdés és 370. § (4) bekezdése szerinti anyagi pervezetést, e körben semmilyen intézkedést nem tett. Az alperesnek tehát nem állt módjában a másodfokú bíróság hivatkozott álláspontjával összefüggő szükséges előadásokat megtenni figyelemmel arra, hogy ez a körülmény az elsőfokú bíróság eljárásában nem merült fel.

[47] A másodfokú bíróság a felek erre irányuló indítványa nélkül, hivatalból tekintette meg és tanulmányozta az alperes nyilvános cégadatait, ezáltal megsértette a Pp. 276. § (2) bekezdése szerinti hivatalbóli bizonyítás tilalmát.

[48] A Pp. háromtagú perfogalma megköveteli, hogy a felperes jelölje meg milyen jogalapon (jogállítás), milyen tények alapján (tényállítás), milyen ítéleti rendelkezést kér a bíróságtól. Ehhez a bíróságok pedig kötve vannak, azon nem terjeszkedhetnek túl.

[49] Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítást hivatalból folytatta le, a kárösszegezés kapcsán kifejtett álláspontjáról és az általa vizsgálandónak minősített további körülményekről kizárólag az ítéletből szerzett az alperes tudomást. A másodfokú eljárás során a bíróság nem biztosított lehetőséget az általa hivatalból vizsgált körülményekre vonatkozó nyilatkozattételre és észrevételre. A Pp. 237. § (3) bekezdésének megsértésével megfosztotta az alperest attól, hogy érdemi védekezését kiterjessze a bíróság által – egyébként jogellenesen – hivatalból figyelembe vett tényre.

[50] Alperes álláspontja szerint egyébként a másodfokú bíróság tévesen, a 2023. évi mérlegadatokat vette figyelembe annak ellenére, hogy a károkozás 2022-ben történt.

[51] Elkerülte a másodfokú bíróság figyelmét, hogy az alperes feladatterve alapján az államtól részesül támogatásban kizárólag a közfeladat ellátásának finanszírozására, azonban a nyújtott támogatás teljes egészében nem finanszírozza a kötelezően ellátandó feladatokat. Mint állami költségvetésből gazdálkodó szervezet jelentős forráshiánnyal küszködik, amely köztudomású tényként rögzíthető. A felperes által okozott 580.000 forint összegű kár jelentős érdeksérelmet okozott az alperesnek.

[52] A jogerős ítélet teljesen szembe megy azzal a konzekvens bírói gyakorlattal, amely szerint az azonnali hatályú felmondás jogszerűségének vizsgálatánál nincs jelentősége annak, hogy a munkavállaló kötelezettségszegéséből származik-e kár, sem pedig az okozott kár mértékének (Mfv.10.355/2019/5.). A kialakult ítélkezési gyakorlat alapján annak sincs jelentősége, hogy a felperes milyen összegű kárt okozott az azonnali hatályú felmondás jogszerűségének vizsgálatakor (Kúria Mfv.10.193/2019/6.).

[53] Alperes soha nem állította, hogy a jóhírnév megsértése megtörtént, de annak reális lehetősége fennállt. A felperestől mint bizalmi pozíciót betöltő vezetőtől joggal volt elvárható, hogy olyan magatartást tanúsítson, ami a munkáltató helytelen megítélését nem idézi elő, azt nem veszélyezteti, így ezen kötelezettségszegés is jelentős súlyú, amelyet a másodfokú bíróság jogszabálysértően értelmezett, sérült a Pp. 279. § (1) bekezdés és az Mt. 78. (1) bekezdés a) pontja.

[54] A másodfokú bíróság ítéletéből megállapítható, hogy a felperes egyes kötelezettségszegéseit külön-külön értékelte és minősítette a másodfokú bíróság nem jelentősnek, ugyanakkor a következetese ítélkezési gyakorlat szerint több kisebb súlyú kötelezettségszegés is megalapozza az azonnali hatályú felmondást (BH2021.267.).

[55] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és az alperes perköltségben való marasztalására irányult.

[56] Az a körülmény, hogy a másodfokú bíróság további indokokkal is alátámasztotta az általa is elfogadott elsőfokú bíróság által megállapított tényállást és indokolást, nem jelent az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási jogszabálysértést. A bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoztak. Így nincs szó arról, hogy a másodfokú bíróság olyan tényeket vett figyelembe, amelyre a felek nem hivatkoztak, hiszen ezek a körülmények bizonyítás nélkül is megállapíthatóak voltak. Nyilvánvaló tényként kezelendő, hogy a másodfokú bíróság nem folytatott le hivatalból bizonyítási eljárást.

[57] A másodfokú bíróság jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy elenyésző mértékű a felperes által okozott kár az alperes jegyzett tőkéjéhez, adózott eredményéhez és foglalkoztatotti létszámához képest.

[58] Senki nem hivatkozott arra, hogy a kár bekövetkezése feltétele lenne az azonnali hatályú felmondásnak. Alperes hangsúlyozta a károkozást, kártérítési határozatot adott ki, amit utóbb felperesi jogi képviselő a kártérítési határozatkénti jelölés ellenére csupán önkéntes teljesítési felhívásnak minősített. A másodfokú bíróság éppen az alperes által hangsúlyozott felperesi károkozás miatt utalt arra, hogy az – a köztudomásúnak, de legalábbis a bíróság által hivatalos nyilvántartásból elérhető és az ítélete indokolásában előadott adatokra tekintettel – nem minősül jelentős mértékűnek.

[59] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott két precedens határozat sem külön-külön, sem együttesen nem alkalmas annak igazolására, hogy a jogerős ítélet anyagi jogszabályba ütközne, illetve, hogy a Kúria közzétett határozatától a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért volna. A munkáltató jóhírnevének csorbítása körében az első- és a másodfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy egyrészt nem bizonyított a fénykép- és videófelvételek létezése, így megkérdőjelezhető annak a széles nyilvánosság számára elérhetővé tétele, az pedig, hogy ez a magatartás azért nem került nyilvánosságra, mert a kéménytéglat a felperes eltávolította a részből, legfeljebb alperesi következtetés, és nyilvánvalóan nem bizonyított tény.

[60] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozottakat bizonyítékokkal nem támasztotta alá. Így nem nyert igazolást a szándékosan elkövetett lényeges kötelezettségzegés, sem a mérnökségen rendelkezésre álló anyagok megléte. Nem került igazolásra, hogy a hulladékoktól akart a felperes megszabadulni, magáncélra vette volna igénybe az alperes erőforrásait, az azonban bizonyított, hogy közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetet hárított el a felperes.

[61] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében változatlanul vitatta a bekövetkezett károsodás nagyságát is.

A Kúria döntése és jogi indokai

[62] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

[63] A jelen ügyre irányadó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálhatta a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát figyelemmel a Pp. 523. §-ban foglaltakra is.

[64] A másodfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy azonnali hatályú felmondás az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontja szerint három feltétel együttes fennállása esetén lehet jogszerű. Ezek a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettség, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással történő megszegése, amely jelentős mértékű. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint – amit a felek fellebbezéssel nem támadtak – a három feltételből kettő megvalósult, így a felperes munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségének súlyos gondatlansággal történő megszegése igazolást nyert, a harmadik feltétel azonban nem, mivel a kötelezettségszegés a bíróságok szerint nem volt jelentős mértékű. Ebből következően jelen eljárásban is már csak a kötelezettségszegés súlyának megítélése képezhetette vizsgálat tárgyát.

[65] A bizonyítási eljárás során a felperes maga sem vitatta, hogy helytelen döntést hozott, amikor – a jogszabályi tiltás ellenére – a hulladéknak minősített bontott kéménytégla rézsűben történő felhasználását adta utasításba az irányítása alá tartozó munkavállalóknak.

[66] Az az alperesi hivatkozás nem volt megalapozott, hogy a felperesi kötelezettségszegés szándékos volt amiatt, mert saját hulladéknak minősülő építőanyagától akart „megszabadulni” a rézsűbe építése során. A perben bizonyított volt, hogy a felperes a kémény lebontását követően tanú1-val megegyezett annak családi érdekeltiségébe tartozó cég1 telephelyére történő ingyenes elszállításáról. Nem lehetett kiemelt jelentősége, hogy a bontott téglát elszállítása hosszabb ideig nem történt meg a felperes lakhelyéről, annak elvitelében ugyanis a felperes már megegyezett a terhére rótt cselekmény elkövetésének idején. Mindezt tanú1 tanúvallomásával is megerősítette.

[67] Az eljárás során bizonyításra került – és ezt a másodfokú bíróság is helyesen állapította meg –, hogy a helység1 mérnökség mosdójának felújításakor keletkezett bontási hulladék már nem állt rendelkezésére, azt tanú2 tanúvallomása szerint is korábban már más helyszínen felhasználták egy kimosódás elhárítása érdekében.

[68] Ugyanakkor az sem volt kétséges, hogy az adott terület helyreállítása során a mérnökség kizárólag föld felhasználásával állította helyre a rézsűt a veszélyesnek minősített építési hulladék eltávolítását követően. Peradat, hogy a szükséges mennyiségű föld a felperes rendelkezésére állt a munka megkezdésekor is, ezt maga a felperes is elismerte, amikor úgy nyilatkozott, hogy „az nem vitás, hogy olyan mennyiségű föld, ami az alperes és a tanú szerint is a kimosódás elhárításához szükséges lehetett, rendelkezésre állt a helység1 mérnökségen is szeptember 13-án (9.M.70.139/2023/15. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal utolsó bekezdés).

[69] Ezen túlmenően mind személy1 megyei igazgató, mind személy2 osztályvezető tanúvallomásában egyezően állította, hogy amennyiben délelőtt anyagigényt jeleztek, úgy délután, de legkésőbb másnap reggelre rendelkezése állt a kért anyag másik mérnökségről, de konkrét veszélyhelyzet esetén azonnali intézkedésre is van mód (15. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal 11. bekezdés, 9. oldal utolsó kettő bekezdés). Ezen nyilatkozatok a perben megcáfolásra nem kerültek.

[70] Arra nézve nem merült fel adat, hogy a felperes – az általa állított – közvetlen veszélyhelyzetet feletteseinek jelezte volna, vagy engedélyt kért volna saját építésű hulladékának beépítésére a helyzet megoldása érdekében. Arra sem volt adat, hogy a veszélyhelyzet azonnali elhárítása volt szükséges, az a következő napig nem ért rá, hiszen a helyreállítás maga is hosszabb időt vett igénybe.

[71] Helyesen utalt az alperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a munkavégzés tárgyi feltételeinek biztosítása a munkáltató kötelezettsége (Mt. 51. (1) bekezdés), míg a munkavállaló köteles a munkáját az általában elvárható szakértelemmel és gondossággal, a munkájára vonatkozó szabályok, előírások, utasítások és szokások szerint végezni (Mt. 52. § (1) bekezdés c) pont). Az azonnali hatályú felmondás értékelésénél figyelemmel kell lenni a

munkavállaló elkövetéskori munkakörére, a kötelezettségszegést pedig a munkaköre, beosztása és szakismeretei alapján kell megítélni, figyelembe kell venni a munkaszervezetben betöltött helyét, és a munkakörén alapuló felelősségét (Mfv.10.047/2023/4.). Jelen esetben a felperesnek beosztása és tapasztalata alapján tisztában kellett lennie a munkáltató által elvárt szakmai előírásokkal, szabályzatokkal, azzal, hogy a veszélyhelyzet elhárítása során kinek kell tájékoztatást adnia, illetve kitől kell a szükséges anyagot megigényelni, esetlegesen engedélyt kérni. Ezen kötelezettségét azonban a felperes súlyos gondatlansággal, jelentős mértékben megszegte, amikor engedély nélkül olyan veszélyesnek minősülő bontási anyag részübe történő beépítéséről intézkedett, amiről tudnia kellett, hogy az előírásokkal ellentétes. Szándékosság bizonyítást az alperes részéről nem nyert.

[72] A másodfokú bíróság maga is kifejtette, hogy a felperes magatartása objektíve alkalmas volt a munkáltató jóhírnevének csorbítására, a kötelezettségszegés súlyának értékelésekor nem szükséges a jóhírnévsérelem bekövetkezése (Lb. Mfv.I.10.390/2010.). A munkavállalótól olyan magatartás tanúsítása várható el, ami a munkáltató helytelen megítélését nem eredményezi, így a felperes kötelezettségszegése súlyánál ezen magatartást mindenképpen értékelni kellett.

[73] A felperes maga sem vitatta, hogy a törmelék helyszínre szállításával, majd utóbb annak eltávolításával az alperesnek kárt okozott, kizárólag annak összecszerúságát vitatta. A kár mértékének azonban a jogvita eldöntése során nincs kiemelt jelentősége, mert – ahogy arra az alperes helyesen hivatkozott – az azonnali hatályú felmondás jogszerűségének nem feltétele az, hogy a munkáltató oldalán kár vagy egyéb hátrány keletkezzen (Mfv.10.355/2019/5.). Jelen esetben a felperes részéről a súlyos gondatlansággal elkövetett jelentős mértékű kötelezettségszegés a magatartása tükrében akkor is megvalósult volna, ha a munkáltatót kár nem is éri.

[74] A másodfokú bíróság jogszabálysértő módon vizsgálta hivatalból a cégiratok alapján az alperes vagyoni helyzetét, és jogsértő módon állapította meg a jogsértés súlyának vizsgálatakor, hogy az okozott kár elenyésző mértékű az alperes jegyzett törzstőkéjéhez képest, ami a kötelezettségszegés súlyának mérséklésére alkalmas. Ezért a Kúria a jogerős ítélet [61] pontjában foglaltakat mellőzte, és megállapította, hogy az alperes által ezzel összefüggésben felhívott eljárásjogi szabálysértésnek a jogvita érdemi eldöntésére ebből következően nincs kihatása.

[75] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ugyancsak nem lehetett jelentősége annak a körülménynek, hogy a felperes hosszú évekig kifogástalan munkát végzett. Az általa megvalósított kötelezettségszegés súlyosan gondatlan volt, mivel nem tanúsított kellő körültekintést. A kötelezettségszegésnél és annak súlya értékelésénél is irányadó az Mt. 52.§ (1) bekezdés d) pontjában foglalt magatartási zsinórmérték, amely szerint a munkavállaló a munkakörének ellátásához szükséges bizalomnak megfelelő magatartást köteles tanúsítani. Figyelembe kell venni vezető munkakörét, szervezetben elfoglalt helyét, kötelezettségszegése lehetséges következményeit (Kúria Mfv.VIII.10.135/2022/4.) A mérnökségvezető munkakörű felperestől fokozottan elvárható, hogy a munkáltató jóhírnevének sérelmére alkalmas magatartást ne tanúsítson, a szakmai szabályok, jogszabályok ismeretében, alkalmazásában elől járjon, azokat betartsa és betartassa. A bizonyítékok együttes értékeléséből megállapíthatóan a vezető munkakörű felperes az ahhoz szükséges bizalomnak megfelelő magatartást nem tanúsította, ezért kötelezettségszegése jelentős mértékű. Így pedig az azonnali hatályú felmondás jogellenességének megállapítására nem volt mód (Mt. 78. § (1) bekezdés a) pont).

[76] A kifejtetekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján.

[77] A pervesztes felperes mindhárom fokú eljárásra kiterjedő perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 83. § (1) bekezdésén alapul a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése, valamint 4. § (1) bekezdés a) b) pontja alapján.

[78] A pervesztes felperes köteles megfizetni az első- másodfokú és felülvizsgálati eljárás illetékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdése, 46. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése szerint. A Kúria tájékoztatja a felperest, hogy a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018. számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett, azaz a felperes adóazonosító számát.

[79] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyalás tartásának mellőzésével bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés szerint.

[80] Az ítélet ellen a Pp.407. § (1) bekezdés d) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak.

Elvi tartalom

I. Azonnali hatályú felmondás jogszerűsége értékelésénél a kötelezettségszegést a munkakörre, beosztásra, szakismeretre vetítve kell megítélni, figyelembe véve a munkavállaló munkaszervezetben betöltött helyét, a munkakörén alapuló felelősségét.

II. A munkáltatónak a jogviszonyt azonnali hatállyal megszüntető intézkedése jogszerű olyan munkavállalójával szemben, aki a munkavégzésre vonatkozó szabályokat, előírásokat súlyosan gondatlanul, jelentős mértékben megszegi függetlenül attól, hogy ezáltal kár is bekövetkezik-e.

Budapest, 2025. április 15.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó
bíró, Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr.
Osztovits András s.k. bíró